

Grigore CHIPER

Poet, prozator, eseist și traducător. Redactor asociat la revista *Contrafort* și secretar de redacție la *Revista Literară*. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, al Uniunii Scriitorilor din România și al P.E.N.Club. Cărți: *Abia tangibilul*, Literatura Artistică, 1990; *Aici, în falset*, Hyperion, 1991; *Perioada albastră*, Editura Fundației Culturale Române, 1991; *Cehov, am cerut obosit*, Limes, 2010; *Formalități*, Charmides, 2015 (poezie); *Violoncelul și alte voci*, Augusta, 2000; *Nisipul de sub picioare*, Tracus Arte, 2014. A coordonat (autor secundar Tudorel Urian) antologia *Proză scurtă*, seria Literatura din Basarabia în secolul XX, Știința, 2004.

DIN C. SPRE CH.

Orașul pare ușor schimbat de când l-am cunoscut bine, plimbându-mă mai mult prin el ultima dată, acum vreo zece ani, forțat atunci ca și acum de împrejurări. Schimbarea se referă la partea centrală, care este alcătuită din două străzi întretăiate sub forma de T, dar nici aici înnoirea nu este generală. La gara auto un grup de muncitori toarnă asfalt peste gropile înmulțite, cu marginile fărâmițate dizgrațios. Pe strada lungă și dreaptă ce duce direct la gară au apărut câteva clădiri mai somptuoase, cu spații generoase în față ori cu pajiști verzi. Între gară și orașul propriu-zis e și un râu, de care clădirile orașului se apropie cu sfială. Poate de vină e apa murdară și puțină din el.

Am ajuns în oraș devreme. În autocarul din sat șoferul a avut bunul-simț să nu pună muzică. Cred că era prea dimineață. Când voi urca mai târziu în microbuz, îndreptându-mă spre Ch., lacuna va fi corectată numaidecât și voi asculta tot drumul muzică rusească.

Orașul C. arată mohorât și adormit la mijloc de toamnă, înainte de ploaie, cu cerul de un plumburiu greu și omogen. Oamenii de pe străzi, îmbrăcați invariabil în negru și gri – culorile preferate ale piețelor de haine – au fețele încruntate, din care cauză par îmbătrâniți prematur. Lumea adunată pe străzi e probabil fără serviciu sau numai fără vreo ocupație precisă. Spațiul nostru nu e cel mai potrivit loc unde omul să meșterească ceva cu migală, să citească asiduu, să inventeze sau să creeze pentru sine.

Microbuzul spre Ch. se umple repede. Aceiași oameni pe care i-ai văzut adineauri pe străzi acum stau așezați pe scaunele înghesuite. Cineva observă că muncitorii ar turna asfalt mai bine peste toată piațeta peticită decât să cârpească a lehamite găurile. Când nu rămâne niciun loc liber în mașină, urcă o doamnă scundă, de o vârstă fragedă. Ține în brațe un băiețel. Până străbate salonul scurt, se găsește totuși un tânăr care îi oferă locul.

Geamurile sunt aburite. Observ numai că dincolo de ele începe a ploua deocamdată mărunț.

Doamna cu copilul, judecată după hainele pestrițe și cam ponosite, pare a fi dintr-o familie social-vulnerabilă. Impresia îmi va fi întărită atunci când va coborî într-o localitate de

pe traseu și va trece iar pe lângă mine. Hainele de mai multe culori, puse pe dânsa, vor ieși la vedere când tânăra, ușor dezechilibrată din cauza unei smunceli a mașinii, se va întinde brusc să se apuce de o bară situată cam sus. Copilul, cu șapca sură legată sub barbă, a stat cuminte în brațe ciufulindu-i mamei din când în când părul blond.

Ajuns la C. dimineața, încerc să urgentez perfectarea actelor mele prin a căuta un xerox. Am reperat vreo două când inspectasem inițial zona, sosind mai devreme din cauza cursei din sat, programată la o astfel de oră. Pe ușa unei gherete e scris că prestează servicii de copiator și deschid la 8. Mă bucur că voi economisi ceva timp. La 8.30 vine un băiat și mă anunță că are doar praf de aruncat în ochi. Mă reped imediat acolo unde văzusem altă inscripție care anunța că deschid la 8.30. Aici sunt mai punctuali, pentru că au praf în toner.

Tot așteptând și căutând să nu pierd timpul în zadar, am făcut o incursiune pe vreo două străzi din spatele celei centrale pentru a da acolo de o Moldovă mai profundă. Orașul își mai păstrează din semnele sale dintr-o altă epocă, doar că totul e jerpelit, delăsat, deteriorat. Aici trăiești senzația că ești de fapt mai aproape de timpul când a fost construită în pământ celebra biserică ortodoxă, obiectivul turistic local, aflat în renovare.

Trecând pe lângă o bancă (mă mir ca de o glumă proastă că toate băncile autohtone au reprezentanțe aici, unele – câte două), mă întâlnesc cu o cumătră, care e dintr-un sat de alături. Aflu că e disperată fiind în căutarea unei soluții pentru fiica ei cea mică, căreia i s-a depistat recent o tumoare pe creier. Încerc să o încurajez. Nu găsesc alt argument decât să invoc tinerețea fetei, care poate găsi resurse să lupte cu boala cumplită. Îmi amintesc, nu știu de ce, de nunta cu peste 200 de invitați, făcută într-un local frumos, cu apă curgătoare și cu bănci de agrement. Ea și cumătrul măritaseră fata mai mare, plecată acum definitiv la Moscova.

Nu cred că soarele va mai apărea astăzi pe cer. Abia în astfel de clipe apăsătoare îți dai seama de forța luminii solare. Afirmația „Soarele dă viață” își pierde banalitatea și devine o podoabă a înțelepciunii.

Dar nu e totul atât de întunecat cum e întâlnirea mea cu drumeții întâmplători sau cum se vede în localurile care abia își deschid ușile în speranța unor mușterii matinali. Doamna care deschide a mapă pentru a depune în ea actele recepționate pe numele meu e drăguță și foarte amabilă. Se mișcă agil. Dincolo de sticla despărțitoare, acolo unde cetățenii perfectează buletinele și pașapoartele, e altă funcționară, mai frumoasă. Ea se uită îngândurată cumva peste spate în direcția unde mă aflu eu. Aș vrea să mai rămân aici o clipă să-i prind privirea, dar toate, absolut toate clipele trec repede.

Privirile noastre lungi nu au nimic languros. Cunosc o persoană feminină, care seamănă leit cu asta de după paravan. E la fel de frumoasă. Știu că persoana pe care o cunosc are o soră și nu e străină de locul unde bat pasul în momentul de față. Fata cu privirea zburătoare de la ghișeul de dincolo ar putea fi sora cunoștinței mele. Lumea e mică. Eu mă uit la ea și ea se uită intens la mine, ca și cum ne-am cunoaște vag: a aflat de undeva sau i-a vorbit despre mine presupusa

ei soră? Ambele domnișoare au un păr negru frumos: nici uscat, fărâmicios, nici gras, unsuros. După ce m-am desprins de locul fatidic – zăbovirea mea nici nu a durat totuși mult – mă gândesc că s-ar putea să fie chiar Diana, pe care o pierdusem din vedere acum vreo doi-trei ani, și nici-decum sora ei real-ipotetică. Ar fi putut să iasă acum din birou ori să facă niște semne energice că m-a recunoscut după o întrerupere de ani ce nu șterg chiar totul. Dar nici eu nu am intrat la ea. Scena ar fi semănat mult cu întâlnirea dintre doi îndrăgostiți. Și evident nu eram. Astăzi abia comand certificatul, deci voi mai trece pe la ghișeu săptămâna viitoare. Până atunci am timp să analizez dacă merită clarificarea raporturilor cu vechea și nelămurita mea cunoștință.

La banca unde plătesc un bon mă întâlnesc cu un coleg de școală. Nu ne-am văzut de când absolvim. Nu am fost prieteni de școală, nici vecini de mahala. Am lucrat împreună câteva veri în brigada școlărească. Îmi amintesc doar că atunci trebuia să mă trezesc devreme în fiecare dimineață și să împing bicicleta numai în deal: la început pe un drum cu salcâmi boierești, apoi pe altul cu cireși și vișini și în cele din urmă pe al treilea drum, drept, cu nuci de ambele părți. În schimb înapoi nu trebuia să pedalezi deloc.

În timp ce făceam un exercițiu să-mi aduc aminte cum îl cheamă, el îmi sare în ajutor:

– Vasile Lazăr.

Fac o nouă pauză în care mă ambiționez să cred că eu m-am schimbat mai puțin odată ce el și-a amintit fără dificultăți de numele meu. Dar colegul meu a rezolvat imediat enigma:

– Te-am văzut la televizor și voiam de mult să discut cu tine câteva lucruri de suflet.

Ce lucruri de suflet poți discuta cu o ființă care poartă un astfel de nume?

– Vom discuta numaidecât. Poate atunci când va fi mai cald, zic eu. Și probabil ambii ne gândim că atunci nici eu, nici el nu vom avea timp pentru discuții.

Deci în scurt timp a trebuit să iau microbuzul spre Ch., în care muzica în tonalități de baladă orășenească e dată aproape la maximum. Ne apropiem de Ch. Peisajul devine treptat altul și ploaia parcă încetează. Curios cum hangarele de la intrare și vânzoleala din șantierul permanente creează senzația că te apropii într-adevăr de un oraș mare. În boxe se aude cineva cântând cu foc „Parij! Parij!”, iar sunetele te trimit mecanic la piesa lui Cehov. Când traversezi râul din Ch., la fel de mic ca și cel din C., revii la un soi de dimensiune reală a ta și a orașului.